

ปัญหาการใช้อำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองในเหตุที่มีการกระทำความผิด ฐานการทรมานและการกระทำให้นुकคลสูญหาย¹

ตาโรจน์ ดวงเดือน²

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้ปรากฏข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมแห่งการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือคำรับสารภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย แต่การกระทำดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ต้องหา หรือจำเลย ทั้งได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจอย่างร้ายแรง หรือไม่ร้ายแรง แต่ก็มีเหตุการณ์อีกไม่น้อยที่ผู้เสียหายได้เสียชีวิต อันเกิดจากการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือในบางรายได้หายสาบสูญไป จนกระทั่งปัจจุบันยังไม่อาจทราบได้ว่าบุคคลดังกล่าวยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ อย่างไร ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นประเด็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยเกิดความตระหนักและให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกคลสูญหาย จนกระทั่งได้มีการตรากฎหมายขึ้นมานับหนึ่งเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเช่นว่านี้ กล่าวคือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกคลสูญหาย พ.ศ. 2565

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว คือ การกำหนดฐานความผิดอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐอันมิชอบด้วยกฎหมายไว้ 3 ฐานความผิด ได้แก่ (1) การกระทำความทรมาน คือ การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือคำรับสารภาพจากผู้กระทำหรือนุคคลที่สาม โดยมีเจตนาพิเศษและการกระทำนั้นก่อให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างร้ายแรงแก่ร่างกายหรือจิตใจ³ (2) การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม ข่ำยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คือ การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ อันเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถูกลดทอนคุณค่าหรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ หรือเกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานแก่ร่างกายหรือจิตใจ อันมิใช่การกระทำการทรมาน⁴ และ (3) การกระทำให้นุกคลสูญหาย คือ กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิเสธว่ามีได้มีการควบคุมตัว หรือปกปิดชะตากรรม หรือสถานที่ปรากฏตัวของบุคคล ซึ่งส่งผลให้บุคคลนั้นมิได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย⁵ กับทั้งกฎหมายฉบับดังกล่าว

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาการใช้อำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองในเหตุที่มีการกระทำความผิดฐานการทรมานและการกระทำให้นุกคลสูญหาย โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี วงษ์วิจิตร และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปภาศิริ บัวสวรรค์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนเชื้อสกุล

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดลพบุรี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกคลสูญหาย พ.ศ. 2565 มาตรา 5.

⁴ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกคลสูญหาย พ.ศ. 2565 มาตรา 6.

⁵ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกคลสูญหาย พ.ศ. 2565 มาตรา 7.

ยังได้กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้หลายประการ อาทิเช่น การควบคุมตัว การดำเนินคดีการช่วยเหลือผู้เสียหาย รวมถึงบทกำหนดโทษอันเกิดจากการกระทำความผิดนั้น ๆ อีกด้วย

แต่อย่างไรก็ตาม แม้จะได้มีการตรากฎหมายฉบับดังกล่าวแล้ว แต่การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความรู้ ความเข้าใจกฎหมายฉบับดังกล่าวนั้นมากนักน้อยเพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งพนักงานฝ่ายปกครองอันได้แก่ (1) พนักงานสอบสวน ฝ่ายปกครองชั้นผู้ใหญ่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อาทิเช่น ปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ เป็นต้น⁶ (2) พนักงานฝ่ายปกครอง ตำแหน่งอื่น อาทิเช่น เจ้าพนักงานปกครอง จำจังหวัด ป้องกันจังหวัด นิติกร เป็นต้น และ (3) พนักงานฝ่ายปกครองตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติม อาทิเช่น กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น⁷ ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ได้กำหนดให้อำนาจหน้าที่ เช่น การควบคุมตัว การสืบสวน การรับแจ้ง การดำเนินคดี รวมทั้งมาตรการอื่น ๆ เป็นต้น ดังนั้น จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่พนักงานฝ่ายปกครอง จำต้องศึกษากฎหมายฉบับดังกล่าว ให้มีความรู้ ความเข้าใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายฉบับดังกล่าว เพราะด้วยพนักงานฝ่ายปกครอง เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งกฎหมายกำหนดให้อำนาจและหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ในการควบคุมตัว โดยการจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมาย คมดัว ขัง หรือกักตัว รวมทั้งอำนาจในการสืบสวนคดีอาญา

ฉะนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 จึงเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อเป็นการยกระดับและเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งเป็นการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ในการกำหนดฐานความผิด มาตรการป้องกันและปราบปรามการทรมาน การดำเนินคดี รวมทั้งการเยียวยาผู้เสียหาย ตลอดจนมาตรการอื่นที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment) หรืออนุสัญญา CAT และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (International convention for the protection of all persons from enforced disappearance : CED)

ดังนั้น หากพิจารณาพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักได้กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายรวมถึงพนักงานฝ่ายปกครอง เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย กล่าวคือ เมื่อเจ้าหน้าที่รัฐ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจรัฐ ถูกกล่าวหาว่ากระทำการทรมาน การกระทำที่โหดร้าย

⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (17)

⁷ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ประเด็นแรก คือเรื่องปัญหาการตีความพฤติการณ์อันเป็นความผิดจากการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย กล่าวคือ การกระทำการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 กำหนดฐานความผิดไว้ จำนวน 3 ฐานความผิด ได้แก่ (1) การกระทำการทรมาน (2) การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และ (3) การกระทำให้นุคคลสูญหาย ซึ่งหากพิจารณาในส่วนของการกระทำความผิดฐานการกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมาน และการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 กำหนดไว้แต่เพียงการกระทำอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นถูกลดทอนคุณค่าหรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานความเป็นมนุษย์ หรือเกิดความเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมาน แก่ร่างกายหรือจิตใจเท่านั้น

ประเด็นปัญหาประการต่อมา คือปัญหาเกี่ยวกับมาตรการป้องกันการทรمانและการกระทำใ้บุคคลสูญหาย กล่าวคือ กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการป้องกันการทรمانและการกระทำใ้

บุคคลสูญหาย ไว้หลายประการ ทั้งการควบคุมตัว การบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัว การเข้าถึงข้อมูลของผู้ถูกควบคุมตัว การกำหนดตำแหน่งบุคคลผู้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลกรณีมีการกล่าวอ้างว่ามีการทรมาน การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือถูกกระทำให้สูญหาย รวมถึงความในมาตรา 29 ได้กำหนดว่า “ผู้ใดซึ่งพบเห็นหรือทราบการทรมาน การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการกระทำให้บุคคลสูญหาย ให้แจ้งพนักงานฝ่ายปกครอง พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการที่ได้รับมอบหมายโดยไม่ชักช้า”

อย่างไรก็ตาม จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาเห็นว่ายังมีประเด็นที่ต้องศึกษาอย่างละเอียด และผู้ศึกษาเห็นว่ายังมีปัญหาทางกฎหมาย คือ “ปัญหาการคุ้มครองพยาน” ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 เพราะหากบุคคลใดพบเห็นการกระทำอันเป็นการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย และได้ให้ข้อมูลเบาะแสดังกล่าวแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว จะก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่ผู้แจ้งนั้นเอง ย่อมไม่มีบุคคลใดกล้าจะให้ข้อมูลการกระทำผิดอย่างแน่นอน

ประเด็นที่สาม ที่น่าสนใจศึกษาคือปัญหาเกี่ยวกับมาตรการดำเนินคดีจากการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย กล่าวคือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 มาตรา 31 กำหนดว่า การดำเนินคดีในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดอื่นนอกจากพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว ให้พนักงานฝ่ายปกครองชั้นผู้ใหญ่ พนักงานฝ่ายปกครองตำแหน่งตั้งแต่ปลัดอำเภอหรือเทียบเท่าขึ้นไปในสังกัดกรมการปกครอง พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และพนักงานอัยการ เป็นพนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนและรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และดำเนินคดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ด้วยการดำเนินคดีเกี่ยวกับการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย เป็นการกระทำอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งผู้กระทำอาจเป็นบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนตามที่กฎหมายกำหนดก็ได้ ดังนั้น มาตรการเกี่ยวกับการดำเนินคดีดังกล่าวย่อมไม่อาจเป็นหลักประกันความเป็นธรรมให้กับผู้เสียหายได้เท่าที่ควร

ประเด็นสุดท้าย ก็เป็นเรื่องที่สำคัญเช่นเดียวกันคือ เรื่องปัญหาเกี่ยวกับทราบสิทธิและการใช้สิทธิของผู้เสียหายหรือผู้มีส่วนได้เสียของผู้เสียหาย กล่าวคือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการแจ้งสิทธิและการใช้สิทธิของผู้เสียหายในการได้รับการเยียวยาไว้ในมาตรา 33 คือ เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้เสียหาย ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแจ้งให้ผู้เสียหายทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทน อันเนื่องมาจากการทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กับทั้งการใช้สิทธิเรียกร้องการเยียวยาในความผิดดังกล่าว กฎหมายกำหนดไว้ว่าในกรณีที่ผู้เสียหายมีสิทธิและประสงค์ที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทน ให้พนักงานอัยการเรียกค่าสินไหมทดแทนแทนผู้เสียหายด้วย อย่างไรก็ตามแม้กฎหมายจะกำหนดให้

พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแจ้งสิทธิที่จะเรียกคำสันนิษฐานใหม่ทดแทนให้กับผู้เสียหายหรือมีส่วนได้เสียของผู้เสียหายนั้นก็เป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายหรือมีส่วนได้เสียของผู้เสียหายในเบื้องต้นเท่านั้น แต่ในทางกลับกันหากผู้เสียหายหรือมีส่วนได้เสียของผู้เสียหายไม่ได้รับการแจ้งสิทธิดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อผู้เสียหายหรือมีส่วนได้เสียของผู้เสียหายในการที่จะต้องเสียโอกาสในการเรียกร้องคำสันนิษฐานใหม่ทดแทนอย่างไร และหากไม่มีการแจ้งสิทธิดังกล่าวให้ผู้เสียหายหรือมีส่วนได้เสียของผู้เสียหายทราบในโอกาสแรกแล้วนั้น สิทธิดังกล่าวจะเสียไปทันทีหรือไม่ อย่างไร

นอกจากนั้น การใช้สิทธิเรียกร้องคำสันนิษฐานใหม่ทดแทนกฎหมายกำหนดว่าในกรณีผู้เสียหายมีสิทธิและประสงค์ที่จะเรียกคำสันนิษฐานใหม่ทดแทน ให้พนักงานอัยการเรียกคำสันนิษฐานใหม่ทดแทนแทนผู้เสียหายด้วย นั้นหมายความว่า หากผู้เสียหายหรือมีส่วนได้เสียของผู้เสียหายไม่แจ้งความประสงค์ พนักงานอัยการย่อมไม่อาจเรียกคำสันนิษฐานใหม่ทดแทนให้แก่ผู้เสียหายหรือมีส่วนได้เสียของผู้เสียหายได้ หรือไม่ได้อย่างไร ไม่มีกฎหมายกำหนดไว้อย่างชัดเจน ทั้งที่แท้จริงแล้วสิทธิที่จะได้รับคำสันนิษฐานใหม่ทดแทนย่อมเป็นสิทธิที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้เสียหายหรือมีส่วนได้เสียของผู้เสียหายโดยชอบแล้ว ไม่จำเป็นต้องแสดงความประสงค์ว่าต้องการคำสันนิษฐานใหม่ทดแทนแต่อย่างใด

จากข้อเท็จจริงและปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ผู้ศึกษาต้องการทราบว่า “การใช้อำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองในเหตุที่มีการกระทำความผิดฐานการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหายมีปัญหาอย่างไร” ทั้งปัญหาเกี่ยวกับการตีความพฤติการณ์อันเป็นความผิดจากการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการป้องกันการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหายในประเด็น “การคุ้มครองพยาน” ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการดำเนินคดีจากการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย และเรื่องปัญหาเกี่ยวกับทราบสิทธิและการใช้สิทธิของผู้เสียหายหรือมีส่วนได้เสียของผู้เสียหาย ซึ่งผู้ศึกษาเชื่อว่าหากได้ทำการวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว จะทำให้ได้ผลการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการใช้อำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองในเหตุที่มีการกระทำความผิดฐานการทรมาน และการกระทำให้นุคคลสูญหาย หรือในทางวิชาการต่อไป

ดังนั้น ผู้ศึกษาได้ศึกษาพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 แนวคิด ทฤษฎี และกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว พบว่ามีปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองอยู่ 4 ประการด้วยกัน ดังนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครอง จึงขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังนี้

1. เพิ่มเติมคำนิยาม ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ความว่า “ความทุกข์ทรมานอย่างร้ายแรงแก่จิตใจ” หมายความว่า การกระทำโดยบุคคลซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้แทนของบุคคลซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการกระทำใด หรือไม่กระทำการใด เพื่อมุ่งประสงค์ที่จะให้ได้มาซึ่งข้อข้อมูลหรือคำสารภาพจากบุคคลนั้น โดยเจตนาที่ทำให้เกิด

ความเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมานอย่างร้ายแรง ไม่ว่าทางกายหรือจิตใจ ต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เมื่อความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานนั้น อันเป็นเหตุให้เกิดความเจ็บปวดทรมาน ความเหนื่อยล้า ความทุพพลภาพ หรือทำให้อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายทำงานผิดปกติอย่างร้ายแรง หรือทำให้เกิดความสับสนทางจิต หรือเป็นการลดทอนศักดิ์ศรี

เพิ่มเติมความตามมาตรา 5 (4) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 จากเดิม “เลือกปฏิบัติไม่ว่ารูปแบบใด” เป็น “เลือกปฏิบัติไม่ว่ารูปแบบใด โดยพิจารณาจากพฤติกรรมและลักษณะของการกระทำ อันได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการกระทำความผิด ระยะเวลาที่กระทำความผิด ผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจที่เกิดขึ้นจริงกับผู้เสียหาย โดยให้คำนึงถึงเพศ อายุ และสุขภาพของผู้เสียหายประกอบกัน”

เพิ่มเติมคำนิยาม ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ความว่า “การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ความเป็นมนุษย์” หมายความว่า “การกระทำใด หรือไม่กระทำการใด ไม่ว่าจะทางร่างกายหรือจิตใจต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใด เพื่อทำให้นุคคลนั้นเกิดความอับอายขายหน้า หรือเพื่อลดคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยพิจารณาจากพฤติกรรมและลักษณะของการกระทำ อันได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการกระทำความผิด ระยะเวลาที่กระทำความผิด ผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจที่เกิดขึ้นจริงกับผู้เสียหาย โดยให้คำนึงถึงเพศ อายุ และสุขภาพของผู้เสียหายประกอบกัน”

2. เพิ่มเติมความตามมาตรา 29 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ความว่า “ผู้แจ้งตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้มิสิทธิได้รับความคุ้มครองในฐานะพยานในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม”

3. เพิ่มเติมนบทบัญญัติของกฎหมาย ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 มาตรา 31 โดยเพิ่มบทบัญญัติเป็นวรรคหก ดังนี้

“เจ้าหน้าที่ดังต่อไปนี้ จะทำการสอบสวนทางอาญาตามความในมาตรา 31 ไม่ได้

1. เป็นคู่กรณีเอง หรือเป็นผู้พบเห็นตามมาตรา 29
2. เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรสของคู่กรณี
3. เป็นญาติของคู่กรณี คือ เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น
4. เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทนของคู่กรณี
5. เป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกหนี้ หรือเป็นนายจ้างของคู่กรณี
6. กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

4. เพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมาย ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ดังนี้

1) เพิ่มบทบัญญัติในมาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานสอบสวน” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน

2) เพิ่มความตามมาตรา 33 จากเดิม “เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้เสียหาย ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแจ้งให้ผู้เสียหายทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย” เป็นข้อความดังนี้

“มาตรา 33 เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้เสียหายหรือผู้มีส่วนได้เสียในการถึงสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทน และสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการ ดังนี้

1. ให้พนักงานสอบสวนแจ้งสิทธิให้ผู้เสียหายหรือผู้มีส่วนได้เสียทราบทันทีในชั้นสอบสวน
2. ให้พนักงานอัยการแจ้งสิทธิ หรือทบทวนการแจ้งสิทธิให้ผู้เสียหายหรือผู้มีส่วนได้เสียทราบทันทีในชั้นพิจารณา

เพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมาย ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ดังนี้

แก้ไขข้อความตามมาตรา 33 วรรคสอง จากเดิม “ในกรณีที่ผู้เสียหายมีสิทธิและประสงค์ที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้พนักงานอัยการเรียกค่าสินไหมทดแทนแทนผู้เสียหายด้วย” เป็นข้อความดังนี้

“มาตรา 33 วรรคสอง ในกรณีที่ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวในวรรคแรก หากผู้เสียหายหรือผู้มีส่วนได้เสียประสงค์ให้พนักงานอัยการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนแทน ให้พนักงานอัยการมีหน้าที่ในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนแทนผู้เสียหายหรือผู้มีส่วนได้เสียนั้นด้วย ทั้งนี้ การเรียกค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายนี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะเรียกร้องค่าเสียหายอื่นตามกฎหมายอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติม